

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 23 Соціальна робота

(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність 231 Соціальна робота

(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Соціальна робота

(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна, заочна

КИЇВ 2025

РОЗРОБНИКИ програми

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології,
філософії та суспільних наук

Світлана МІТІНА

старший викладач кафедри психології, філософії та суспільних наук,
методист Київського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

Леонід КРИСОВ

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та
суспільних наук

Протокол № 1 від 25.08.2025 року

Завідувач кафедри

Олена ВЛАСЕНКО

Гарант освітньо-професійної програми 231 Соціальна робота

(кандидат педагогічних наук, доцент)

Світлана КОПИЛОВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У сучасних умовах переходу економіки України до ринкових відносин значно зростають вимоги до вдосконалення практичної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Одним із напрямків вирішення цієї проблеми є впровадження у навчальний процес системи поетапної практичної підготовки студентів із послідовним нарощуванням рівня професійних знань і практичних умінь і навичок.

Виробнича практика є однією з складових загальної підготовки фахівця з спеціальністю 231 – соціальна робота, що обумовлено концепцією підготовки цих фахівців у ТНУ імені В.І. Вернадського. Організація практичної підготовки регламентується «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженим наказом Міністерства освіти України від 8. 04. 1993 р. № 93.

Виробнича практика студентів спеціальності “Соціальна робота” є частиною навчального процесу, невіддільною складовою цілісної підготовки фахівців. Проводиться з метою закріпити та поглибити теоретичні знання та застосувати їх на практиці. Вона є важливим етапом підготовки фахівців до майбутньої спеціальності та набуття досвіду самостійної роботи. Проходження практики кожним студентом обов’язкове, як і вивчення теоретичних дисциплін навчального плану.

Специфіка підготовки спеціалістів соціальної роботи потребує якомога ґрунтовнішої практичної підготовки. Виробнича практика проводиться з відривом від процесу навчання і передбачає самостійну роботу студентів- практикантів у соціальних закладах за спеціалізацією.

У період практики найбільш інтенсивно відбувається процес формування професійних умінь і навичок. Цьому сприяють умови, максимально наближені до майбутньої професійної діяльності. Фактично, практика являє собою організацію самостійної практичної діяльності, спрямованої на вирішення конкретних професійних завдань.

Практика здійснюється на базах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності: у центрах соціальних служб, службах у справах дітей та сім’ї, у центрах реабілітації людей з інвалідністю, в територіальних центрах обслуговування громадян, що належать до сфери управління Департаменту соціальної політики.

Виробничу практику проходять студенти 3-го курсу на базах, де отримують практичні навички соціальної роботи з різними категоріями клієнтів:

Київський міський Центр соціальної, професійної та трудової реабілітації інвалідів, Комунальна установа «Київський міський центр соціально- психологічної допомоги», «Товариство з обмеженою відповідальністю Центр адиктологій «Нове життя», Святошинський дитячий будинок-інтернат, Комунальна установа «Київський міський лівобережний центр для ВІЛ- інфікованих дітей та молоді».

1.1. МЕТАІЗАВДАННЯВИРОБНИЧОЇПРАКТИКИ

Основна мета виробничої практики — сформувати в майбутніх спеціалістів практичні професійні уміння і навички, необхідні для успішної діяльності у сфері соціальної роботи.

Досягнення мети практики передбачає виконання таких професійних функцій: гностичної; комунікативної; організаторської; діагностичної; прогностичної; посередницької; охоронно-захисної; попереджувально-профілактичної; соціально-терапевтичної; корекційно-реабілітаційної.

Досягнення мети практики пов'язано з вирішенням таких **завдань**: поглиблення та закріплення теоретичних знань з циклу фахових дисциплін; залучення студентів до безпосередньої практичної діяльності; вивчення існуючих стандартів надання соціальних послуг, організацією практичної соціальної роботи з рідними категоріями сімей, які потрапили або можуть потрапити у складні життєві обставини; формування і розвиток професійно значущих особистих якостей, стереотипів поведінки, форм спілкування, необхідних для успішної діяльності соціального працівника; формування професійної ідентифікації, поваги до професії соціального працівника; накопичення досвіду щодо виконання професійних обов'язків, виховання почуття персональної відповідальності; формування навичок щодо планування особистої діяльності та работ з документацією соціального працівника.

Формування умінь і навичок соціальної роботи — цілісний процес, що включає наступні компоненти: усвідомлення студентом-практикантом значимості професійних умінь і навичок у діяльності соціального працівника, знання їх системий обсягу, необхідних соціальному працівнику в сучасних умовах реформування соціальної сфери; знання способів оволодіння професійними уміннями і навичками; виконання конкретних завдань з оволодіння уміннями і

навичками; контроль і аналіз рівня сформованості умінь, коригування їх у разі необхідності.

Практика студентів вищих навчальних закладів проводиться на базах практики, що мають відповідати вимогам програми.

Загальні компетентності:

ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 7 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 8 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 12 Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК 13 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

ЗК 15 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

СК 2 Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів

СК 3 Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення

СК 5 Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК 6 Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК 9 Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів

СК 11 Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей

Програмні результати навчання

ПР 2 Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань

ПР 3 . Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід

ПР4 Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми

ПР 6 Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях

ПР 7 Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань

ПР 11 Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень

у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин

ПР13 Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів

ПР 15 Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки

ПР 17 Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів

ПР 19 Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин

ПР 20 Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання

ПР 21 Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень

ПР 22 Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

Для участі в усіх етапах роботи з клієнтом майбутні соціальні працівники повинні знати:

- закони України, законодавчі акти та нормативно-правові документи що регламентують діяльність соціальних працівників;
- особливості календарного
 - тематичного планування роботи
 - соціального працівника, оформлення і збереження документації; специфіку роботи в різному соціальному середовищі;
 - типологію, основних джерел виникнення і розвитку, типів і структур соціальних організацій;
 - національні особливості побуту, народних
 - традицій регіону у вміння використовувати їх у соціальній роботі;
 - методику і технології соціального прогнозування і проектування соціального замовлення, вміння використовувати їх у реальних соціальних проектах;
 - шляхи і методи попередження і корекції соціальних девіацій, вміння працювати з девіантами, представниками групи ризику;

уміти:

- застосовувати методи соціальної статистики;

- використати у практичній діяльності конкретний досвід діяльності центрів,
- служб, установ соціального спрямування; використовувати форми, засоби, методи соціального впливу;
- забезпечувати зв'язок між особистістю і середовищем; впливати на взаємовідносини між людьми в малій групі;
- працювати в ситуаціях неформального спілкування;
- формувати і підтримувати професійні відносини, спрямовані на надання соціальної допомоги;
- спрямовувати зусилля клієнта на вирішення власних проблем;
- забезпечувати зв'язок між різними організаціями з надання допомоги клієнту;
- проводити організаційно-управлінську роботу на різних об'єктах професійної діяльності: складати план роботи; оформлювати документацію, відповідно до існуючої нормативно-правової бази.

2. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	уз знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
кількість кредитів ECTS – 6	Галузь знань 23 Соціальна робота	Статус дисципліни: Обов'язкова
	Спеціальність 231 Соціальна робота	
кількість годин – 180		Семестр
		6-й,
		Вид контролю: Залік

3. ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ОСНОВНІ ТА ІНШІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид діяльності
-------	----------------

1.	Участь у настановчій конференції з питань організації проведення практики на базі Таврійського національного університету (отримання щоденника та завдань практики, направлення на практику). Ознайомлення студентів з програмою практики, із законами України, законодавчими актами та нормативно-правовими документами, що регламентують діяльність центрів, служб, установ соціального спрямування.
2.	Настановчі збори на місцях практики. Знайомство з керівниками установи, керівником від бази практики, персоналом. Складання індивідуального плану роботи на весь період практики (спільно з керівником від бази практики).
3.	Вивчення нормативно-правової документації. Проходження інструктажу з техніки безпеки. Ознайомлення з місцем і графіком роботи.
4.	Ознайомлення з діяльністю установи, її метою, змістом роботи, завданнями та напрямками діяльності, структурою діяльності. Вивчення плану роботи та результативних показників здійснення соціальної роботи установи (додаток В).
5.	Виконання різних видів робіт, відповідно до визначених завдань практики та плану роботи установи.
6.	Відвідування та аналіз заходів, що проводяться установою (2- індивідуальний і груповий).
7.	Участь у розробці змісту та сценаріїв заходів, відповідно до плану роботи установи (2 заходи).

8.	Участь у проведенні заходів, відповідно до плану роботи установи (2 заходи). Участь в заходах з соціального супроводу сім'ї/особи, за згодою надавачів та отримувачів соціальних послуг (додаток Б)
9.	Участь в аналізі соціальних ситуацій, що призвели до СЖО в родині, обґрунтування шляхів їхнього вирішення (2 ситуації).
10.	Збір і опрацювання матеріалу для написання творчого завдання дослідницького характеру.
11.	Ознайомлення з основними напрямками діяльності, планування роботи, оформлення документації та звітності соціального працівника.
	Виконання індивідуальних завдань, заповнення щоденника практики
12.	Підготовка звіту про проходження виробничої практики
13.	Узагальнення виконаної роботи, складання письмового звіту та підготовка виступу до захисту практики. Захист звіту практики

Матеріали, отримані студентами під час виконання індивідуальних завдань, можуть бути в подальшому використані для дипломних робіт.

Індивідуальні завдання (як приклад):

1. Ознайомитись та оформити папку із законами України, законодавчими актами та нормативно-правовими документами, що регламентують діяльність соціальних служб.
2. Підбирати методику з різних сфер діяльності соціального працівника.
3. Провести спостереження за роботою викладача на лекції і зробити соціально-психологічний аналіз.
4. Організувати і провести лекцію або практичне заняття з теорії чи практики соціальної роботи тощо.

Під час проходження практики проводяться лекції та заняття з соціально-гуманітарних питань.

Конкретний перелік індивідуальних завдань наводиться в робочій програмі практики.

4. ЗМІСТ ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ІСПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Виробнича практика організовується з орієнтацією на неперервність і послідовність у формуванні знань, умінь і навичок у майбутнього фахівця з напрямку «Соціальна робота». Її зміст входить до загальної складової наскрізної програми практичної підготовки фахівця.

Під час проходження практики студенти дотримуються режиму роботи того закладу, де вони проходять практику. Вони можуть залучатися адміністрацією до надання тієї чи іншої практичної роботи закладу, що повинна відповідати профілю навчання і не перешкоджати виконанню основних навчальних завдань. У процесі проходження практики в соціальних установах різного типу студенти-практиканти разом із соціальними працівниками бази практики забезпечують роботу в найрізноманітніших напрямках.

Під час практики студенти виконують певні доручення, забезпечують конкретну ділянку роботи під безпосереднім керівництвом соціального працівника, до якого вони прикріплені, а також керівника практики від навчального закладу.

Студенти під час практики:

ознайомлюються з діяльністю установи (базою практики), її метою, змістом роботи, завданнями, напрямками, структурою діяльності;

- вивчають нормативно-правову документацію установи;
- вивчають процес організації надання соціальної підтримки та допомоги,
 - відповідно до діючої нормативно-правової бази, державних стандартів
- надання соціальних послуг,
- відвідують та аналізують заходи, що проводяться працівниками установи;
 - беруть участь у розробці змісту та сценаріїв заходів, відповідно до плану роботи установи;
- беруть участь у проведенні заходів, відповідно до плану роботи установи;
 - аналізують соціальні ситуації, що призвели до СЖО в родинях,
- обґрунтовують шляхи їх вирішення.

Основними завданнями для студентів, які проходять виробничу практику в

Центрах соціальних служб, є наступні:

1. Розробити і реалізувати комплекс заходів із соціального захисту сімей, осіб, з якими працює Центр у період практики.

2. Вивчити психолого-медико-педагогічні особливості особистості
3. ,дітей і молоді, їхнє мікросередовище, умови життя.
4. Виявити інтереси й потреби, труднощі і проблеми, конфліктні ситуації, відхилення у поведінці дітей і молоді, батьків та своєчасно надавати їм соціальну допомогу і підтримку.
5. Визначити завдання, підібрати науково обґрунтовані форми, та методи соціальної роботи, способи вирішення конкретних соціальних проблем, відповідно до індивідуальних планів надання соціальних послуг, вживати заходів щодо соціального захисту та реалізації прав і свобод осіб, сімей, які опинились або можуть опинитись у складних життєвих обставинах.
6. Розробити різні види діяльності дітей, молоді і дорослих, заходи, спрямовані на розвиток соціальних ініціатив, реалізацію соціальних проєктів і програм, брати участь у їхній розробці та реалізації.

Основними завданнями для студентів, які проходять виробничу практику в навчально-освітніх закладах для дітей і молоді, є такі:

1. Розробити модель системи соціально-педагогічного патронажу дітей і молоді в системі освіти;
2. Здійснювати посередництво між освітніми установами, сім'ями, державними установами, громадськими організаціями, відділами соціального захисту неповнолітніх, органами територіального самоврядування, громадськістю; організувати їхню взаємодію, об'єднання зусиль із метою створення в соціальному середовищі умов для всебічного розвитку дітей, підлітків як особистостей, їхнього благополуччя в мікросоціумі;
3. Здійснювати соціально необхідну роботу щодо організації спілкування дітей, молоді, дорослих за місцем проживання, в мікрорайоні, сімейно-сусідських спільнотах;
4. Сприяти участі вихованців у науковій, технічній, творчій, оздоровчій, суспільно-корисній діяльності, виявляти їхні задатки та розкривати здібності;
5. Забезпечувати захист прав дітей у суспільстві, надавати допомогу в період соціального і професійного визначення особистості, дбати про професійне самовизначення та соціальну адаптацію молоді;
6. Сприяти подоланню особистісних, міжособистісних, внутрішньосімейних конфліктів;

7. Залучати неурядові організації, творчі спілки, окремих громадян до культурно-освітньої, профілактико-виховної, спортивно-оздоровчої та інших видів роботи;
8. Надавати необхідну консультативну психолого-педагогічну допомогу дітям, підліткам, які потребують піклування і підтримки (діти з обмеженими фізичними можливостями, сироти, напівсироти, діти з інвалідністю); дитячим, молодіжним об'єднанням.
9. Виховувати повагу до батьків, жінок, культурно-національних цінностей, духовних, історичних цінностей України;
10. Здійснювати профілактичну роботу щодо запобігання вживанню дітьми та молоддю алкоголю, наркотичних речовин, інших шкідливих звичок, пропагувати здоровий спосіб життя;
11. Займатися профілактикою правопорушень неповнолітніх, дитячого побутового, дорожньо-транспортного травматизму;
12. Здійснювати корекцію відхилень у поведінці школярів, молоді;
13. Проводити профілактичну роботу з попередження девіантної поведінки, а також розробляти програми та проекти роботи з дітьми, які практикують ризиковану поведінку в контексті соціально небезпечних захворювань.
14. Брати участь у методичних семінарах, заняттях методичних об'єднання соціальних педагогів, психологів, учителів, коли вирішується питання про захист інтересів дітей і підлітків.
15. Проводити соціально-психологічне обстеження, надавати консультативну допомогу дітям та батькам з багатодітних, неповних сімей.

Для студентів, які будуть проходити практику *в недержавній організації соціальної сфери у сільській місцевості* виконувати наступні завдання, як загальні для всіх баз практики, так і специфічні:

1. Аналізувати «Положення про діяльність недержавної організації соціальної сфери» та інших документів, що регламентують її діяльність;
2. Виявляти дітей і підлітків, які потребують допомоги, здійснювати процедуру легалізування дітей (узаконення, надання юридичного статусу особі), з цією метою проводити посередницьку роботу між освітніми установами, державною організацією соціальної сфери, відділами соціального захисту неповнолітніх, сільською радою, судами, громадськістю, організовувати їхню взаємодію, об'єднання зусиль з метою створення умов для всебічного розвитку дітей, підлітків як особистостей;
3. Проводити соціально-психологічне обстеження, надавати необхідну

консультативну психолого-педагогічну допомогу дітям, підліткам, які потребують піклування і підтримки (діти з обмеженими фізичними можливостями, сироти, напівсироти, діти з нівалідністю, діти з девіантною поведінкою тощо);

4. Здійснювати профілактичну роботу щодо запобігання вживанню дітьми та підлітками психоактивних речовин, пропагувати здоровий спосіб життя, попереджувати девіантну поведінку, зцією метою запрошувати фахівців районного центру для проведення різнопланових виховних заходів;
5. Надавати допомогу в період соціального і професійного визначення особистості, дбати про професійне самовизначення та соціальну адаптацію молоді;
6. Брати участь у наданні гуманітарної допомоги, що здійснює недержавна організація (знайомство з місцевим населенням, розгляд різних життєвих ситуацій, ведення спостереження з метою попередження зловживань наданою допомогою, глибшого ознайомлення з життєвою ситуацією клієнтів);
7. Брати участь у методичних семінарах, заняттях методичних об'єднань соціальних педагогів, психологів, учителів місцевої школи, коли ставиться питання про захист інтересів дітей і підлітків – отримувачів соціальних послуг недержавної організації;

Окрім цього, під час практики студенти виконують індивідуальні творчі завдання дослідницького характеру, зміст яких пов'язаний із соціально-педагогічною спрямованістю цієї установи. Метою практики є поглиблення знань студентів, отриманих під час вивчення ними теоретичних курсів.

1. БАЗИ ПРАКТИК

Практика студентів на прямую підготовки «Соціальна робота» проводиться на базі практики, що відповідають вимогам «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України».

Із базами практики Університет завчасно укладає договір на її проведення.

Тривалість дії договору погоджується договірними сторонами.

Бази практики можуть бути:

- центри соціальних служб;
- інтернати для дітей з інвалідністю системи соціального захисту населення;
- навчально-виховні заклади для дітей-

- сирітідітей,якізалишилисябезпіклуваннябатьків;
- службиусправахдітейтасім’ї;
- закладисоціальногообслуговуваннялітніхінепрацездатнихгромадян (інтернати, територіальні центри, служби соціальногообслуговування);
- установисоціальногозахистунаселення;
- недержавніорганізаціїсоціальноїсфериу вській місцевості.

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського уклав договори про проходження студентами виробничої практики з такими установами:

1. Територіальний центр СО(НСП) Печерського району (м. Київ, вул. Михайла Бойчука, 11-А).

2. Державне підприємство України "Міжнародний дитячий центр "Артек" (м. Київ, Пуща Водиця, 14 лінія).
3. Київський міський центр соціальних служб (м. Київ, вул. Довженка, 2).
4. Печерський районний ум. Києві центр соціальних служб (м. Київ, пров. А. Філатова, 3/1).
5. Печерська районна організація Товариства Червоного хреста (м. Київ, вул. Василя Тютюнника, 32).
6. Святошинський дитячий будинок-інтернат м. Києва.
7. Дарницький районний центр соціальних служб (м. Київ, вул. Харківське шосе, 57).
8. Дніпровський районний центр соціальних служб (м. Київ, бульвар Перова, 56).
9. Оболонський районний центр соціальних служб (м. Київ, вул. Іорданська, 7Г).
10. Деснянський районний центр соціальних служб (м. Київ, вул. Лифаря, 8).
11. Київський міський Центр соціальної, професійної та трудової реабілітації інвалідів.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на керівників від Університету.

Навчально-методичне керівництво та виконання програм практики забезпечує кафедра психології, соціальної роботи та педагогіки.

Безпосередню організацію практики та контроль за її проведенням здійснює керівник практики (НПП кафедри).

До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені НПП кафедри та кваліфіковані фахівці від установ, організацій, закладів (баз практики).

До обов'язків керівника практики від Університету входить:

- контроль за підготовленістю бази практики;
- забезпечення проведення всіх організаційних заходів перед виходом студентів на практику;
- інструктаж про порядок проходження практики;
- інструктаж з охорони праці, зокрема з техніки безпеки;
- ознайомлення студентів із програмою практики;
- надання студентам необхідної документації (щоденника, індивідуального завдання, методичних рекомендацій);
- узгодження питань щодо організації практики з керівником від бази практики;
- організація виконання індивідуальних завдань студентами;
- інструктаж студентів про звітність із практики: виконання практичних завдань, оформлення та подання письмового звіту, підготовка доповіді тощо;
- консультування студентів протягом проходження практики;
- методичней науковекерівництво підготовкою звітів практики;
- подання на кафедру письмового звіту про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практики.

Керівництво установи, організації, закладу (баз практики) доручає керувати практикою студентів кваліфікованому фахівцю відповідного напрямку.

До обов'язків керівника практики від бази практики входить:

- ознайомлення студентів із діяльністю установи (організації, закладу);
- забезпечення студентів робочими місцями; допомога студентам у підготовці звітів і виконанні програми практики;
- організація для студентів практичних групових занять, бесід із провідними працівниками бази практики;
- організація переміщення практикантів у відділах і службах бази практики з метою формування комплексу практичних умінь і навичок у студентів за відповідними напрямами;
- методичне керівництво і консультування студентів-практикантів;
- контроль за виконанням студентами програми практики, дотриманням правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики.
- Студенти під час проходження практики зобов'язані:
- до початку практики одержати від керівника практики від університету консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- у повному обсязі виконувати всі завдання та вказівки керівників, передбачені програмою практики;
- вивчити і сувородотримуватися правилом хоруни праці, техніки безпеки та виробничої санітарії, внутрішнього розпорядку бази практики;
- нести відповідальність за виконання роботи;
- вести щоденник практики;
- зібрати для виконання звіту необхідний матеріал;
- вчасно дати і захистити звіт з практики.

Студент до початку практики повинен бути проінструктованим керівником практики від навчального закладу, а також отримати необхідні для проходження практики документи:

- направлення на практику;
- щоденник практики;
- індивідуальне завдання практики.

Прибувши на базу практики, студент повинен подати щоденник керівнику від бази практики, пройти інструктаж із техніки безпеки, ознайомитися з робочим місцем, правилами експлуатації техніки й іншого устаткування, уточнити графік проходження практики та занести його до щоденника.

Під час практики студент щоденно стисло записує підсумки виконаної роботи за графіком. Записи щодо виконання індивідуальних завдань ведуться окремо. Після закінчення практики щоденник разом зі звітом, відгуками та підписами керівників здаються на кафедру, що забезпечує проходження практики.

3. ДОКУМЕНТАЦІЯ, ОБЛІК, КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА ПРАКТИКИ

Під час практики студент працює за індивідуальним планом роботи і веде **щоденник**. У щоденнику відображається зміст проведеної студентом роботи, записуються спостереження, роздуми, а також зауваження керівників практики.

Після закінчення терміну проходження навчальної практики студенти подають таку документацію:

- щоденник практики;
- індивідуальний план;
- звіт про проведеної роботу; - творче завдання (реферат). Документація здається керівнику практики.

Підсумки практики підводяться на завершальній конференції. Звіт із практики повинен складатися з титульного аркушу, вступу, двох розділів, висновків, списку опрацьованих документів, додатків (за необхідністю).

Титульний аркуш оформляється відповідно до вимог і має бути підписаний студентом, керівниками практики та затверджений завідувачем кафедри, яка забезпечує проходження практики.

Зміст звіту з практики вміщує розширений опис виконаних завдань відповідно до тематичного плану та індивідуальних творчих завдань дослідницького характеру.

Щоденник з практики підписується керівниками та скріплюється печаткою від бази практики.

Загальні рекомендації щодо ведення щоденника.

1. Щоденник повинен відображати всю роботу студента.
2. Студент зобов'язаний вчасно та регулярно вести записи в щоденнику виробничої практики.
3. У щоденнику мають бути відображені:
 - а) графік занять студентів-практикантів;
 - б) аналіз відвіданих закладів, занять керівників практики зі студентами;
 - в) аналіз індивідуальної діяльності студента-практиканта.

4. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумок практики. Підсумком проходження студентом виробничої практики є виконані належним чином поставлені тематичні та індивідуальні завдання безпосередньо на базі практик під керівництвом керівників практики (від університету та бази практики).

Після закінчення терміну практики студенти письмово звітують про виконання програми й індивідуальних завдань. Загальна форма звітності студента за практику – подання письмового звіту та щоденника практики, підписаних і оцінених безпосередньо керівниками від університету та бази практики.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки всіх практик підводяться на звітній конференції з практики.

Зміст звіту. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх тематичних та індивідуальних завдань програми, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо.

Оформлення звіту. Звіт оформлюється за вимогами, які встановлює Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського.

Захист звіту. Звіт із практики захищається студентом на загальній конференції перед комісією, склад якої призначається завідувачем кафедри та затверджується наказом ректора. До складу комісії входять керівники практики від університету і, якщо можливо, від баз практики, науково-педагогічні працівники кафедри.

Атестація студентів за результатами практики проводиться в університеті протягом перших десяти днів після її закінчення.

Оцінювання практики. Загальна оцінка підсумків роботи студента-практиканта охоплює сумарне оцінювання:

- якості виконаної роботи під час практики (характеристика керівника практики);
- якості наповнення та оформлення звіту про практику;
- якості захисту звіту про практику (обґрунтованість, логічність, ясність, переконливість у доповіді та відповідях на запитання).

Проходження студентом виробничої практики оцінюється за бальною шкалою відповідно до таких критеріїв та показників:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

цінка в балах	на національній шкалою	Оцінка ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
84-89	добре	B	вище середнього рівня
75-83		C	загалом хороша робота непогано
66-74	задовільно	D	виконання відповідає
60-65		E	мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29		F	необхідне повторне вивчення курсу

Відмінно:

- Виконання програми практики (дотримання режиму практики, позитивний відгук керівника практики від установи, на базі якої проходила практика, своєчасне виконання індивідуального плану).
- Ведення документації (регулярне ведення щоденника практики, своєчасне і якісне оформлення звіту).

- Висока оцінка професійних якостей (морально-етичний обрис, загальна культура, професійний такт, комунікабельність, організаторські здібності).

Добре:

- Виконання програми практики (неістотні зауваження щодо режиму практики, відсутність негативних відгуків, позитивний відгук керівника практики від установи, на базі якої проходила практика), своєчасне виконання індивідуального плану.
- Ведення документації регулярно ведення щоденника практики, неістотні зауваження щодо змісту оформлення щоденника, своєчасне оформлення звіту.
- Позитивна оцінка професійних якостей (морально-етичний обрис, загальна культура, професійний такт, комунікабельність, організаторські здібності).

Задовільно:

- Виконання програми практики (нерегулярне дотримання режиму практики, наявність негативних зауважень у відгуку керівника практики від установи й організації, на базі якої проходила практика, зауваження щодо виконання індивідуального плану).
- Ведення документації нерегулярне ведення щоденника практики. Переважна більшість питань програми у звіті висвітлена, однак мають місце неточності, помилки, логічні похибки. Оцінка професійних якостей у цілому позитивна, але з певними зауваженнями.

Незадовільно:

- Виконання програми практики недбале дотримання режиму практики, неповний обсяг годин, негативний відгук керівника практики від установи чи організації, де проходила практика.
- Ведення документації: нерегулярне ведення щоденника практики або його відсутність, неякісне і несвоєчасне оформлення звіту.
- Оцінка професійних якостей нетактовне, неуважне ставлення до колег і користувачів соціальних послуг.

Оцінка за практику за чотири бальною системою («відмінно», «добре»,

«задовільно», «незадовільно») вноситься до заліково-

екзаменаційної відомості та до залікової книжки студента за підписом керівника практики або одного із членів комісії.

Студенту, який не виконав програму практики з поважних, підтверджених документально причин, може бути дано право її повторного проходження за

індивідуальним графіком із фінансуванням усіх витрат на її організацію та проведення фізичними чи юридичними особами за окремим кошторисом.

Студент, який не виконав вимог практики або при повторному проходженні практики отримав у комісії незадовільну оцінку, відраховується з числа студентів університету.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ХАРАКТЕРУ

1. Особливості соціально-правової роботи з профілактики правопорушень.
2. Стан злочинності і правопорушень серед неповнолітніх і молоді: причини порушень, заходи з їхнього попередження.
3. Формування морально-правової відповідальності соціального педагога.
4. Соціально-кримінологічна характеристика суспільно-небезпечних дій, пов'язаних з поширенням ВІЛ-інфекції.
5. Фактори детермінації поширення соціально небезпечних захворювань в Україні.
6. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності.
7. Соціальна реабілітація сім'ї з дітьми з інвалідністю.
8. Особливості роботи соціального працівника з різними типами сімей.
9. Соціально-педагогічна підтримка дітей "групи ризику".
10. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами та дітьми, які
11. Прийомна сім'я дитячий будинок сімейного типу
як альтернативна модель
утримання дитини в інтернатному закладі.
12. Соціально-педагогічна робота в інтернатних закладах.
13. Соціальний патронаж сімей, які виховують дітей з особливими потребами.
14. Сучасні проблеми запобігання девіантної поведінки дітей підлітків.
15. Система соціальної підтримки дітей з особливими потребами в Україні та за кордоном.
16. Сучасні соціально-педагогічні технології соціалізації та інтеграції в суспільство дітей з особливими потребами.
17. Правове забезпечення діяльності соціальних служб в Україні
18. Правові гарантії соціального захисту молоді в Україні.
19. Законодавча база й інститути соціальних служб, їхні завдання і розв'язання проблем молоді.
20. Профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі.
21. Соціальний захист дітей дитячих будинків і шкіл-інтернатів.

22. Основні напрямки соціального захисту молоді.
23. Головні завдання, форми роботи й основні принципи діяльності органів, служб у справах неповнолітніх і спеціальних установ для неповнолітніх.
24. Форми та методи соціальної роботи за місцем проживання дітей.
25. Види соціальних служб: завдання і головні функції.
26. Соціальна робота з молоддю сім'єю, форми і методи її здійснення.
27. Соціальна робота з дітьми з інвалідністю та молодими сім'ями, де проживають діти з інвалідністю.
28. Телефондовіри: організація і принципи діяльності.
29. Соціальна робота в неблагополучних, неповних і конфліктних сім'ях.

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпалько О.В., Зверева І.Д., Кияниця З.П. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс. Київ: Фенікс, 2007. 528 с.
2. Зверева І.Д., Лактіонова Г.М.. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України. *Соціальна робота в Україні: навч. посіб.* Київ, 2004. С. 250–
3. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В., Кошук О.Б. С 69 Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с.
4. Кращі практики надання соціальних послуг на базі громади для дітей в Україні. 2021. Електронне видання
5. Алгоритм діяльності працівників психологічної служби : Т. 2 / авт. кол. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с.
6. Методичні рекомендації щодо діяльності мобільних бригад соціально-психологічної допомоги учасникам бойових дій АТО/ООС та членам їхніх родин. Автори: Г.Б. Скіпальська, Н.М. Цветкова, О.В. Файдюк – К: «Видавництво КІМ». – 2021. – 28 с.
7. Організація психосоціальної допомоги ветеранам війни та членам їхніх сімей. Рекомендації для місцевих органів влади ОБСЕ, 2021. 36 с.
8. Менеджмент соціальних послуг в умовах війни : матеріали тренінгу. м. Київ, 2022, 66 с.
9. Психологічні ресурси взаємодії школи, сім'ї, громади : практичний посібник / за ред. Г. М. Бевз, М. С. Каніболоцької ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. – 106 с.
10. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>
11. Закон України «Про благодійництво та благодійні організації» Режим доступу: <https://zakon-ukrajini-pro-blagodiynu-diyalnist.html>
12. Закон України «Про соціальні послуги» Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>

ЗАВДАННЯ НА ПРАКТИКУ

Студент(ка) _____

Спеціальність 231 – соціальна робота

Курс _____ група _____

Вид практики _____ виробнича практика _____

Термін проходження практики: з «» _____ 2024 р. по «» _____ 2024 р. Наказ

на практику: № _____ від «__» 20____ р.

База практики _____

Перелікобов'язкових завдань:

1. Участь унастановчій конференції з питань організації проведення практики на базі Університету (отримання щоденника завдань практики, направлення на практику).
2. Участь унастановчих зборах на місцях практики.
3. Знайомство з керівниками установи, керівником від бази практики, персоналом.
4. Складання індивідуального плану роботи на весь період практики (спільно з керівником від бази практики).
5. Вивчення нормативно-правової документації.
6. Проходження інструктаж з техніки безпеки.
7. Ознайомлення з діяльністю установи, метою та змістом її роботи, завданнями, напрямками та структурою діяльності, плану роботи установи.
8. Виконання різних видів робіт відповідно до визначених завдань практики та плану роботи установи.
9. Відвідування та аналіз соціально-педагогічних заходів, що проводяться установою (2 – заходи індивідуальний та груповий).
10. Участь у розробці змісту та сценаріїв соціально-педагогічних заходів відповідно до плану роботи установи (2 заходи).
11. Участь у проведенні соціально-педагогічних заходів відповідно до плану роботи установи (2 заходи).
12. Підготовка звітних матеріалів про проведені заходи.
13. Здійснення аналізу соціально-педагогічних ситуацій, що виникли в цій установі під час практики, обґрунтування шляхів їхнього розв'язання (2 ситуації).
14. Збір і опрацювання матеріалу для написання творчого завдання дослідницького характеру.
15. Підготовка звіту про проходження виробничої практики.
16. Захист практики.

Тема індивідуального завдання _____

Керівник практики від ВНЗ // Завдання прийняв до виконання // " _____ " _____ 20__ р.

СПРАВА №_ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ

сім'ї/особи _____

Спеціаліст,
відповідальний за здійснення соціального супроводу

(П.І.Б.)

розпочато: „_____” _____ року наказ Директора _____ від № _____ підстава _____

закрито: „_____” _____ року

наказ Директора _____

від № _____ підстава _____

Акт соціального інспектування

“”

20р

оку.

Сім'я/особи _____

Місце проживання: _____

Тел. _____

Комісія у складі:

1.

(П.І.н/Б, місце роботи, посада)

2.

(П.І.н/Б, місце роботи, посада)

3.

(П.І.н/Б, місце роботи, посада)

відвідала сім'ю з метою обстеження житлово-побутових умов проживання, морального, психологічного, фізичного стану членів сім'ї, умов виховання дітей, забезпечення захисту їхніх прав, свобод і законних інтересів. Комісією

Мати Батько

вік

Діти: _

вік

Рік

рік народження вік: ___ повних

народження

років вік: ___ повних років

виявлено, що сім'я _____ складається з ___ осіб, а саме: рік

народження вік: повних років рік народження вік: повни _

років

рік народження

вік: ___ повних років рік народження вік:

повних років

рік народження вік: _____ повних років Інші

особи, які проживають разом (родинні зв'язки):

Баба Дід

Інші: _____ рік народження вік: повних років рік народження вік: повних років

рік народження вік: _____ повних років

Сім'я/особа

проживає в

(власному, найманому будинку, у будинку батьків, родичів, друзів, у гуртожитку, інше

вказати) Характеристика приміщення²⁵

Власник житла

Зареєстровано за адресою _____ осіб, фактично проживає _____ осіб Місце реєстрації сім'ї/особи:

Загальна житлова площа _____ кв.м. кількість кімнат

Підсобне господарство _____

Земельна ділянка **Ознаки сім'ї:**

Повна сім'я (багатодітна сім'я; сім'я усиновлювачів; сім'я опікунів/піклувальників; різновіковий шлюб; неповнолітні батьки; поза шлюбна дитина/дитина від іншого шлюбу; жінка, з якою проживає чоловік, не є біологічною матір'ю дитини; повернення дитини/одного з батьків з місць позбавлення волі; інше*)

Неповна сім'я (багатодітна сім'я; сім'я усиновлювача; сім'я опікуна/піклувальника; батьки розлучені, але проживають разом; неповнолітні батько/матір; перебування одного з батьків в місцях позбавлення волі; батьки нерозлучені, але проживають окремо; місце знаходження одного з батьків невідоме; інше*)

Причини виявлення складних життєвих обставин Соціально-економічні(ут.ч.матеріально-побутові):

(заробітна плата нижче за прожитковий мінімум; несвоєчасна виплата заробітної плати; втрата роботи; безробіття одного/обох батьків; небажання одного/обох батьків працювати; відсутність/втрата документів; відсутність державної/соціальної допомоги, на яку сім'я має право (ут.ч. невикористання пільг, на які сім'я має право); борги за комунальні послуги, неповноцінне харчування; низька забезпеченість речами першої необхідності, одягом тощо; відсутність/втрата власного житла; вимушена міграція; проживання в одному помешканні декількох родин; порушення санітарно-гігієнічних норм проживання сім'ї; відсутність відповідних умов для проживання та повноцінного розвитку дитини/дітей; інше*)

Соціально-медичні (інвалідність дитини або батьків/одного з них; психічне захворювання дитини або батьків/одного з них (за наявності відповідного медичного висновку); соціально небезпечні хвороби дитини або батьків/одного з них; довготривала хвороба дитини або батьків/одного з них; проблема залежності (алкогольна, токсична, наркотична) дитини або батьків/одного з них; смерть дитини, батьків/одного з них, близької людини; інше*)

Соціально-педагогічні (відсутність навичок самообслуговування (в т.ч. ведення господарства, планування сімейного бюджету тощо); відсутність професійної підготовки; недостатня увага до дитини, її розвитку; високий рівень зайнятості батьків/працевлаштування батьків у віддаленій місцевості, відсутність часу для виховання дитини; адаптація дитини в опікунській сім'ї, сім'ї піклувальників; відсутність навичок адаптації членів сім'ї до самостійного життя (особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, із числа випускників інтернатних закладів); відсутність навичок адаптації до самостійного життя дітей/осіб з функціональними обмеженнями (ут.ч. членів сім'ї/одного з них); інше*)

Соціально-психологічні (конфлікт поколінь; конфлікт дитини/дітей з однолітками, вчителями, вихователями тощо; конфлікт прийомної дитини (дитини-вихованця, дитини, над якою оформлено опіку/піклування) з рідними дітьми; схильність дитини або членів сім'ї/одного з них до правопорушень; небажання отримувати допомогу; проблеми залежностей (від азартних ігор, релігійної секти, комп'ютера тощо); насилля (психологічне, економічне, фізичне, сексуальне тощо) щодо дитини чи членів сім'ї/одного з них; інше*)

Інші причини (небажана вагітність; небажана дитина; позашлюбна дитина; втеча дитини з сім'ї; подружня зрада; міжетнічні конфлікти; міжрелігійні конфлікти; інше*)

Додаткові факти, встановлені на час обстеження

Ставлення сім'ї/особи до співпраці з відповідними установами/організаціями щодо
подолання складних життєвих обставин:

Висновок та рекомендації комісії:

Примітка: виявлені причини необхідно підкреслити. За наявності декількох виявлених причин, підкреслюються усі необхідні; * за потреби додаються ті, що не передбачені переліком.